

Hilja Korteen valokuva-albumien kätköistä

Tytti-Maaria Laine

FM Tytti-Maaria Laine on arkistoharjoittelijana Siirtolaisuusinstituutissa.

Asiasanat: Canadian Uutiset, Port Arthur, valokuva-kokoelma, varakonsuli.

Tämän syksyn Turun kirjamessuilta Siirtolaisuusinstituuttiin hankittiin kaksi salaperäistä siirtolaisuusaiheista valokuva-albumia. Niiden omistajasta tai alkuperästä ei ollut mitään tietoa. Pintapuolisella selailulla pystyin toteamaan vain, että suurin osa valokuvista oli otettu 1920-luvun Kanadassa ja Yhdysvalloissa. Osa kuvista liittyi Kanadassa vieläkin ilmestyvään *Canadian Uutiset* -nimiseen suomenkieliseen sanomalehteen. Päätin kuitenkin tehdä kaiken, jotta albumin omistajan henkilöllisyys selviäisi. Kävin yksityiskohtaisesti läpi jokaisen kuvan ja kuvatekstin johtolankoja etsien. Osassa kuvateksteistä mainitaan kuvan henkilön etu- tai sukunimi, harvemmin molemmat. Siellä täällä vilahtaa paikannimi. Vieraita paikannimiä piti etsiä internetin hakukonetta apuna käyttäen. Tarkan läpikäynnin jälkeen minulle alkoi muodostua yleiskäsitys siitä, että useimmat kuvat sijoituivat Kanadan Ontarioon ja Yhdysvaltojen Michiganiin. Port Arthur Kanadassa oli selvästi keskiössä ja *Canadian Uutisetkin* sijoituivat sinne.

Albumin omisti nainen, jonka kasvot tulivat hyvin tutuiksi, mutta kuvatekstinä oli aina vain ”minä”. Siitä ei ollut minulle paljon apua. Usein ”minä” esiintyi kuitenkin Erkki-nimisen miehen seurassa, ja kuvateksteissä ”minä” ja ”Erkki” olivat usein myös ”me”. Erkin oli siis oltava naisen puoliso. Erkkille vain ei tahtonut löytyä sukunimeä. Kävin läpi kanadansuomalaisia listaavia luetteloita, passilueteloita, matkustajaluetteloita ja sukututkimustietokantoja, mutta turhaan. Ei ainuttakaan sopivaa Erkkiä missään. Päätin jättää Erkin ja hänen vaimonsa hetkeksi rauhaan, ja käännyin muiden albumissa esiintyvien ihmisten puoleen. *Canadian Uutiset* liit-

tyivät selvästi albumin omistajaan, sillä sen konttorista on albumeissa useita kuvia. Päätin siis tutkia enemmän albumeista löytyviä herroja Kyrö ja Korte, jotka liittyivät Canadian Uutisten konttoria esittäviin kuviin, mutta joista mainittiin aina vain sukunimet. Nopeasti selvisi, että Korteen etunimi oli Erick ja asiaa hetken tutkailtuani huomasinkin huomattavan yhdennäköisyyden Erkin ja Korteen välillä. Erick J. Korteesta ja hänen vaimostaan löytyi kuva Yrjö Raivion teoksesta *Kanadansuomalaisten historia II*, mikä vahvisti oletukseni Erickin ja ”minän” avioliitosta. Samasta teoksesta löytyi vaimolle myös etunimi.

Albumien omistajaksi paljastui Ylistarossa vuonna 1886 syntynyt Hilja Korte (os. Sulin), joka jo parin vuoden ikäisenä oli muuttanut vanhempiensa kanssa Michiganin Ironwoodiin. Vuonna 1908 Hilja avioitui Michiganin Calumetissa suomalaisen Erick J. Korteen kanssa. (Siirtokansan kalenteri 1938, 135). Korte oli syntynyt Turussa vuonna 1883 ja saanut siellä koulutuksen painajan ammattiin. Muutettuun vuonna 1903 Yhdysvaltoihin hän oli työskennellyt painajana useissa suomenkielissä sanomalehdissä, kuten *Kansan Lehdessä* (Ironwood, Mich.) ja *Päivälehdessä* (Calumet, Mich.) (Pilli 1982, 98). Avioiduttuaan nuoripari muutti vielä samana vuonna Hiljan lapsuuden maisemiin Ironwoodiin, missä molemmat työskentelivät *Auttajassa*, uskonnollisessa, amerikansuomalaisen evankelisluterilaisen kansalliskirkon julkaisemassa lehdessä. Ironwoodissa he saivat kaksi lasta, jo vuoden ikäisenä menehtyneen Minervan, ja vuonna 1914 syntyneen Raymondin. (Siirtokansan kalenteri 1938, 134–135). Vuoden 1915

lopulla Erick sai kutsun Kanadaan rajan toiselle puolelle, Port Arhuriin. Siellä paikalliset kanadansuomalaiset kauppiat suunnittelivat oman suomenkielisen, poliittisesti sitoutumattoman sanomalehden perustamista samana vuonna konkurssiin ajautuneen sosialistisen *Työkansan* tilalle. Varakkaana miehenä Kortesta tuli uuden lehden, *Canadian Uutisten*, pääkustantaja. Neljä vuotta myöhemmin hän omisti lehden kokonaan. (Pilli 1982, 95–98). *Canadian Uutiset* piti linjanaan vapaamielisyyttä ja itsenäisyyttä, joskin lehti sai vuonna 1930 moitteita kokoomuslaisuudesta ja fasismista kommunisminvastaisista kirjoituksistaan johtuen (Raivio 1979, 417).

Korteet olivat aktiivisia luterilaisen kansalliskirkon jäseniä. Port Arthurissa Erick J. Korte kuului myös paikallisen seurakunnan kirkkovaltuustoon. Hän saavutti nopeasti paikallisen suomalaisväestön luottamuksen. Niinpä hänet valittiin vuonna 1920 Suomen eduskunnan varakonsuliksi Port Arhuriin. Korte oli myös yksi paikkakunnan tärkeimmistä suomalaisista liikemiehistä. (Pilli 1982, 98). Hilja Korte työskenteli miehensä rinnalla. Hän toimi konttoristina sekä *Auttaja*-lehdessä että *Canadian Uutisissäkin*. Hilja työskenteli myös Port Arthurin konsuliviraston kirjurina. Yli 30 vuotta hän oli myös amerikkalaisen ”Maccabees”-yhdistyksen jäsen, ja Ironwoodissa asuessaan myös yhdistyksen kirjuri ja rahastonhoitaja. (Siirtokansan kalenteri 1938, 135). Valokuvista päätellen hän harrasti myös aktiivisesti kuorolaulua ja toimi Sininauha-järjestössä.

Katsojan näkökulmasta Hilja Korteen valokuva-albumin sivuilta löytyy onnistunut siirtolaistarina.

Canadian Uutisten konttorissa takarivissä toimittajat Lauri Maunu ja M. Skarra. Edessä istumassa Hilja ja Erick J. Korte. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.

Talonpoikaisperheen tytär köyhältä Pohjanmaalta ja nuori Turun painotalon kasvatti kohtaavat toisensa maailman toisella puolen. Amerikka suo heille lupamansa vaurauden, komean talon, auton, purjevereenkin. Kuvat kertovat myös vahvoista perheiteistä ja suomalaisten keskinäisestä ystävyydestä kaukana kotoa. Kanadan maaseudulla ystäviä keräännyttäen auttamaan heinänteossa ja perunanostossa aivan, kuten koti-Suomessakin on tehty. Konsuli ja konsulinnakaan eivät olleet liian hienoja perunanostoon. Toisaalta kuvat kertovat eristyneisyydestä. Suomalaiset näyttävät seurustelleen keskenään, eivät muiden kansallisuuksien kanssa. Albumeista huokuu myös ikävä Suomeen. Suomessa käytiin muutaman vuoden välein, ja siellä asuviin sukulaisiin sekä ystäviin oltiin yhteydessä vuosikymmenestä toiseen. Lopulta veto takaisin kotiin ylitti Kanadassa asumisen edut. Erick J. Korte myi *Canadian Uutiset* vuonna 1930. Vuonna 1932 koko perhe muutti takaisin Suomeen, missä he asettuivat asumaan Erickin vanhaan kotikaupunkiin Turkuun.

Lähteet

- Pilli, Arja (1982): *The Finnish-language Press in Canada, 1901-1939. A Study in the History of Ethnic Journalism*. Institute of Migration, Turku.
- Raivio, Yrjö (1979): *Kanadansuomalaisten historia II. Canadian Suomalainen Historiaseura*. Sudbury, Ontario, Kanada.
- Siirtokansan kalenteri ja raittiuskansan vuosikirja 1938. Kust. Carl H. Salminen, Duluth, Minnesota.

Canadian Uutisten ja Suomen varakonsuliviraston konttori Port Arthurissa (Ont., Kanada). Kuva: Siirtolaisuusinstituutti.